

ΝΙΚΟΛΑΟΣ Ι. ΝΙΚΟΛΟΠΟΥΛΟΣ - ΒΟΥΛΕΥΤΗΣ Ν. ΑΧΑΪΑΣ

ΑΘΗΝΑ 28/06/16

ΑΝΑΦΟΡΑ

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΥΠΟΥΡΓΟ ΥΓΕΙΑΣ

**Θέμα: «Προτάσεις των εργαζομένων των Κέντρων Πρόληψης των Εξαρτήσεων με
αφορμή την Παγκόσμια Ημέρα Κατά των Ναρκωτικών»**

Παρακαλούμε για την τοποθέτηση-απάντηση, τις ενέργειες σας, επί επιστολής που μας προώθησε ο κος Νίκος Λάιος, Πρόεδρος του Σωματίου Εργαζομένων Κέντρων Πρόληψης Εξάρτησης, μέσω email: «prolipsiworkers@gmail.com», υποβάλλοντας αίτημα για το εν θέματι αναφερόμενο.

Ο αναφέρων βουλευτής

Νικόλαος Ι. Νικολόπουλος

Πρόεδρος Χριστιανοδημοκρατικού

Κόμματος Ελλάδος

ΣΩΜΑΤΕΙΟ ΤΩΝ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ ΣΤΑ ΚΕΝΤΡΑ ΠΡΟΛΗΨΗΣ ΤΗΣ ΧΡΗΣΗΣ ΕΞΑΡΤΗΣΙΟΓΟΝΩΝ ΟΥΣΙΩΝ

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΤΥΠΟΥ – ΠΕΜΠΤΗ, 23 ΙΟΥΝΙΟΥ 2016

Την Πέμπτη, 23 Ιουνίου 2016, το Σωματείο των Εργαζομένων στα Κέντρα Πρόληψης παραχώρησε συνέντευξη τύπου στην αίθουσα συσκέψεων της Περιφερειακής Ενότητας Δήμων Αττικής, τονίζοντας τα παρακάτω:

Τα 75 Κέντρα Πρόληψης των Εξαρτήσεων και Προαγωγής της Ψυχοκοινωνικής Υγείας (εφεξής ΚΠ) αντιστοιχούν σε 67 αστικές μη κερδοσκοπικές εταιρίες, που έχουν συσταθεί στη βάση συνεργασιών της τοπικής αυτοδιοίκησης (Δήμων και Περιφερειών) και τοπικών φορέων (επαγγελματικών συλλόγων, πολιτιστικών συλλόγων, εκκλησίας κ.ά.), προκειμένου να παρέχουν υπηρεσίες πρόληψης των εξαρτήσεων και προαγωγής της ψυχοκοινωνικής υγείας στην κοινότητα, με τη συμβατική επιστημονική εποπτεία του ΟΚΑΝΑ. Επιχορηγούνται κατά 50% από το Υπουργείο Υγείας και κατά 50% από το Υπουργείο Εσωτερικών. Δεν είναι υπηρεσίες των Δήμων, δεν είναι υπηρεσίες των Περιφερειών, δεν είναι υπηρεσίες του ΟΚΑΝΑ, αλλά 67 διακριτές και αυτοδιοικήτες δομές.

Οι παρεμβάσεις των ΚΠ σχεδιάζονται και υλοποιούνται από διεπιστημονικές ομάδες κοινωνικών και ανθρωπιστικών επιστημών. Απευθύνονται κυρίως σε μαθητές, εκπαιδευτικούς, γονείς, αλλά και σε άλλες ομάδες της κοινότητας της περιοχής τους (λ.χ. επαγγελματίες υγείας, ιερείς, στελέχη και στρατευμένους των Ένοπλων Δυνάμεων, εθελοντές), καθώς και στην εν γένει κοινότητα. Εντάσσονται στο γενικότερο πλαίσιο μιας προσπάθειας (ανα)συγκρότησης δεσμών στην κοινότητα και ενίσχυσης της αυτονομίας των ανθρώπων-μελών της, ως προστατευτικών παραγόντων απέναντι στην εξάρτηση και σε κάθε είδους συμπεριφορά διαβρωτική για τον άνθρωπο και τις σχέσεις του. Ιδιαίτερα τα τελευταία χρόνια, οι παρεμβάσεις που υλοποιούνται δεν επικεντρώνονται στη χρήση εξαρτησιογόνων ουσιών αλλά περιλαμβάνουν ένα μεγαλύτερο φάσμα εξαρτήσεων και συμπεριφορών (λ.χ. προβληματική χρήση διαδικτύου, τζόγος, σχολική βία κ.ά.), την εν γένει προαγωγή της ψυχοκοινωνικής υγείας καθώς και, τέλος, την παροχή υπηρεσιών συμβουλευτικής για θέματα που αφορούν την εξάρτηση και γενικότερα την ψυχοκοινωνική υγεία (οικογενειακές δυσκολίες, πένθη κ.ο.κ.), πάντοτε δε με επίκεντρο τη δουλειά στην κοινότητα, άρα στην πρωτογενή και καθολική πρόληψη.

Οι εξελίξεις των τελευταίων ετών, στο πλαίσιο μιας κρίσης καθολικής και βαθιάς, που εντείνει τη ρευστότητα και τις πιέσεις στον ψυχισμό και τις σχέσεις του ανθρώπου, καθιστούν τις προσπάθειες πρόληψης της εξάρτησης αναγκαίες και απαιτητικές. Αυτό επιβεβαιώνεται από τα αιτήματα της κοινωνίας προς τους/τις λειτουργούς των ΚΠ, τα οποία -παρότι το προσωπικό των ΚΠ παρέμεινε αριθμητικά σταθερό- μεταφράστηκαν σε σταθερά αυξανόμενο αριθμό παρεμβάσεων, όπως

αποτυπώνεται σε διαδοχικές ετήσιες Εκθέσεις του Εθνικού Κέντρου Τεκμηρίωσης και Πληροφόρησης για τα Ναρκωτικά (ΕΚΤΕΠΝ).

Ενδεικτικά θα αναφερθούμε στις τάσεις που καταγράφονται επισήμως από το ΕΚΤΕΠΝ ως προς τις παρεμβάσεις των εργαζομένων των ΚΠ σε μερικές μόνο* από τις ομάδες-στόχο και σε βάθος 5ετίας:

Πίνακας 1. Παρεμβάσεις Κέντρων Πρόληψης την πενταετία 2010-2014 [στοιχεία του ΕΚΤΕΠΝ]

	2010	2011	2012	2013	2014
Μαθητές Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης**	7.985	10.107	14.993	15.396	24.324
Μαθητές Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης**	17.584	19.967	31.985	32.741	29.974
Εκπαιδευτικοί**	4.341	4.568	5.949	7.352	9.497
Γονείς	8.661	12.129	15.050	14.948	14.715
Συμβουλευτική	3.400	3.700	4.900	5.300	6.650
Σύνολο	41.974	50.471	72.877	75.737	85.160

* Δεν αναφέρονται τα στοιχεία για τις ομάδες παιδιών και εφήβων εκτός σχολικού πλαισίου (κατασκηνώσεις, φεστιβάλ κ.ά.), τις παρεμβάσεις στις ένοπλες δυνάμεις και τα σώματα ασφαλείας, τις παρεμβάσεις σε επαγγελματίες υγείας και επαγγελματίες που έρχονται σε επαφή με παιδιά και εφήβους (ιερείς, γυμναστές κ.ά.), καθώς και για τις ομιλίες ευαισθητοποίησης/ενεργοποίησης που είναι ανοιχτές στην κοινότητα.

** Τα στοιχεία για τις παρεμβάσεις που απευθύνονται σε μαθητές και σε εκπαιδευτικούς αναφέρονται στα αντίστοιχα σχολικά έτη, 2010: σχολικό έτος 2009-2010, 2011: σχολικό έτος 2010-2011, 2012: σχολικό έτος 2011-2012, 2013: 2012-2013, 2014: 2013-2014.

Όπως προκύπτει από τα ενδεικτικά στοιχεία, οι αυξητικές τάσεις υπήρξαν συνεχείς ως προς των αριθμό αποδεκτών υπηρεσιών και αναλύονται ως εξής: α) σταθερή αύξηση

των αιτημάτων προς τα ΚΠ, ως συνδυασμός των ψυχοπαιστικών συνθηκών που παράγει η κρίση και της αποδοχής και εμπιστοσύνης που δείχνουν, πλέον, τα μέλη των τοπικών κοινωνιών στους/στις λειτουργούς πρόληψης μετά από 20 χρόνια παρουσίας και προσφοράς τους, β) ευελιξία των εργαζομένων γύρω από τα ιδιαίτερα αιτήματα που εκφράζουν οι τοπικές κοινωνίες (βλ. ετήσιες αυξομειώσεις ανά ομάδα-στόχο) σε συνδυασμό με τον σταθερό προσανατολισμό τους στην κοινοτική δουλειά, στην πρωτογενή και καθολική πρόληψη για την οποία αποδεικνύεται, παραπάνω, ότι υπάρχει ανάγκη από τα μέλη των τοπικών κοινωνιών και, γ) διπλασιασμός των ενδεικτικών παρεμβάσεων από το 2010 ως το 2014, μάλιστα τριπλασιασμός των παρεμβάσεων σε μαθητές Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης.

Τα παραπάνω επιτεύχθηκαν με αξιοσημείωτο μόχθο, κόπο και αυταπάρνηση από τους/τις εργαζομένους/ες των ΚΠ, υπό την επίδραση ανυπέρβλητων θεσμικών ανωμαλιών στα ΚΠ, της μόνιμης απουσίας Εθνικού Σχεδίου για την Αντιμετώπιση της Εξάρτησης και την Πρόληψη και της υποστελέχωσης και υποχρηματοδότησης των ΚΠ στην περίοδο αναφοράς. Ιδιαίτερης μνείας ως προς τις μεγάλες δυσκολίες χρήζει η επί μακρόν μη απόδοση από τον ΟΚΑΝΑ -συνεργάτη κάθε αστικής εταιρείας- σημαντικών τμημάτων των επιχορηγήσεων του Υπουργείου Υγείας προς τα ΚΠ, παρότι δεσμεύονταν στον ΚΑΕ 2555 που αφορά αποκλειστικά ανάγκες των ΚΠ.

Εστιάζοντας στο θεσμικό πρόβλημα των ΚΠ: Είναι γνωστό ότι το δυνάμει δίκτυο/σύστημα υπηρεσιών των ΚΠ (καλύπτονται 69 από τις 74 Περιφερειακές Ενότητες της χώρας) πάσχει και κλυδωνίζεται από θεμελιώδη θεσμικά προβλήματα, που πολλαπλασιάζονται και εντείνονται προϊόντος του χρόνου, οικοδομώντας βαριές γραφειοκρατίες μοναδικές στον χώρο των κοινωνικών υπηρεσιών, και αδιαφανείς πελατείες σε ποικίλα επίπεδα. Υπονομεύεται, έτσι, το παραγόμενο έργο και η περαιτέρω εξέλιξη και βελτίωσή του προς όφελος της κοινωνία, ιδιαίτερα καθότι -από το 2015- τα ΚΠ καλούνται από την Πολιτεία να λειτουργήσουν με «διττό χαρακτήρα». Αφ' ενός με όρους δημοσίου λογιστικού και δημοσιονομικής διαχείρισης. Αφ' ετέρου διατηρώντας τη μορφή, τα περιεχόμενα, τις διαδικασίες και τις εγγενείς αποκλίσεις των αστικών εταιρειών. Αυτή η «διπολική» λογική, επικαθήμενη στο άναρχο και δαιδαλώδες δομικό σχήμα παροξύνει τις νομικές ασάφειες, τις αντιφάσεις μεταξύ λειτουργικών δυνατοτήτων και κοινωνικών αναγκών, τις αδυναμίες εφαρμογής ενιαίας λογικής και έκφρασης, τις βαριές γραφειοκρατίες παράγοντας και νέες.

Για παράδειγμα, σήμερα, πάνω-κάτω την ώρα της συνέντευξης τύπου μας, έχει προγραμματιστεί συνάντηση του ΚΥΣΚΟΙΠ με τον υπουργό Υγείας και τους εκπροσώπους των εγκεκριμένων φορέων αντιμετώπισης των εξαρτήσεων. Τα ΚΠ, κομμάτι του τεράστιου έργου των οποίων παραθέσαμε μόλις, δεν κλήθηκαν και δεν θα εκπροσωπηθούν. Και αυτό γιατί, παρότι τα 75 ΚΠ είναι εγκεκριμένοι φορείς για την υλοποίηση προγραμμάτων πρόληψης, βάσει του άρθρου 60 του Ν. 4139/2013, δεν διαθέτουν έναν ενιαίο εκπρόσωπό τους στο παρόν θεσμικό πλαίσιο λειτουργίας τους.

Παρά τις κατά καιρούς επίσημες παραδοχές περί ύπαρξης θεσμικού προβλήματος και τις ποικίλες απόπειρες επεξεργασίας προτάσεων επίλυσής του, μέσω σχετικών ομάδων εργασίας που συστάθηκαν στο παρελθόν -όπου μάλιστα

κατατέθηκαν αρκετές αξιολογες προτάσεις- αλλά και Πρότασης Νόμου στη Βουλή (Δεκέμβριος 2010), το πλαίσιο λειτουργίας των ΚΠ παραμένει επί της ουσίας αμετάβλητο.

Πρόσφατα το υπουργείο Υγείας, αναγνωρίζοντας το αδιέξοδο, με την 2280/10.06.2016 επιστολή του γραφείου υπουργού, καλεί τους φορείς που συμμετέχουν στην Επιτροπή Παρακολούθησης της Λειτουργίας των Κέντρων Πρόληψης (Υπουργείο Υγείας, Υπουργείο Εσωτερικών, ΚΕΔΕ, ΟΚΑΝΑ, ΕΕΤΑΑ και Σωματείο Εργαζομένων στα Κέντρα Πρόληψης), να ορίσουν εκπροσώπους σε ομάδα εργασίας σχετικά με το θεσμικό πλαίσιο των Κέντρων Πρόληψης.

Χαιρετίζουμε ως καταρχάς θετική την πρωτοβουλία αυτή, με την οποία ο υπουργός Υγείας δίνει τη δυνατότητα για την ανάπτυξη ενός σοβαρού διαλόγου, πλέον, επί συγκεκριμένων προτάσεων και όχι εύκολων και αόριστων «απόψεων». Μια από τις «απόψεις» αυτές, που κυκλοφορούν τελευταία, αναφέρεται σε «απορρόφηση» των ΚΠ από τον ΟΚΑΝΑ: με την «άποψη» αυτή, που σημαίνει συγχώνευση δομών, διαφωνούμε κάθετα, γιατί ούτε ο ΟΚΑΝΑ ούτε κάποιος άλλος οργανισμός που ήδη παρέχει υπηρεσίες, μπορεί να προσθέσει σε αυτές τα συντριπτικής κλίμακας (όπως προκύπτει και από τα στοιχεία που παραθέσαμε) δίκτυα των ΚΠ χωρίς και ο ίδιος και τα ΚΠ να καταρρεύσουν μαζί με τις υπηρεσίες τους προς τους πολίτες.

Από την πλευρά μας, με την πρόκληση του υπουργείου Υγείας νιώθουμε να πιάνουν τόπο οι αγώνες ετών της συλλογικότητάς μας, για πέρασμα από το αλαλούμ των 67 συντεχνιών σε έναν «κανονικό» οργανισμό πρόληψης – «κανονικό» με την έννοια που αρμόζει στη φιλοσοφία και τους τρόπους της πρόληψης: Μιλάμε, άρα, για τη δημιουργία ενός ευέλικτου, δημοκρατικού, ενιαίου και αυτόνομου φορέα των ΚΠ, που θα λειτουργεί με ενσωματωμένη τη λογική και την πρακτική των απέραντων δικτύων ανθρώπων, συλλογικοτήτων, σχέσεων, τα οποία επί της ουσίας συνιστούν τον «κόσμο των ΚΠ». Έναν φορέα που θα συγκροτεί τον πλούτο αυτό σε ενιαία αντίληψη, φιλοσοφία, στρατηγική, πολιτική -κεντρικά, περιφερειακά και τοπικά-, θα νοιάζεται για την πρόληψη στην κοινότητα, θα φροντίζει αποκλειστικά για αυτή και τα ευρύτατα δίκτυά της πανελλαδικά, συνεργαζόμενος ισότιμα με όλους τους υπόλοιπους φορείς αντιμετώπισης της εξάρτησης: προς όφελος των τοπικών κοινωνιών και με την ουσιαστική συμμετοχή τους.

Τα θεσμικά προβλήματα των ΚΠ, σε περίπτωση που συνεχίσουν να αναπαράγονται και να συνιστούν αντικείμενο διαχείρισης με «ευρεσιτεχνίες» πάνω και γύρω από τις 67 αστικές εταιρείες, που βυθίζονται υπό τα βάρη των νέων νόμων, συνθηκών και απαιτήσεων -«ευρεσιτεχνίες» ατελέσφορες και διαρκώς στα όρια της νομιμότητας-, θα περιορίσουν ακόμη περισσότερο τις δυνατότητες των ΚΠ και θα επιβαρύνουν επιπλέον τους εργαζομένους ως προς τις ελάχιστες προϋποθέσεις παροχής υπηρεσιών σε έναν ευαίσθητο και επίπονο τομέα κοινωνικής παρέμβασης, με ορίζοντές του την προσωπική και συλλογική ενδυνάμωση και την κοινωνική συνοχή. Τέλος, θα δημιουργούν διαρκώς ζητήματα ως μη όφειλε στις κρατικές υπηρεσίες, ως προς την απαιτούμενη, πλέον, εφαρμογή των νέων δεδομένων, σπαταλώντας ποικίλους

πόρους και επιτείνοντας την αποσταθεροποίηση του όλου συστήματος των φορέων αντιμετώπισης της εξάρτησης – πρώτος «πυλώνας» του οποίου είναι η πρόληψη.

Κρίνουμε, λοιπόν, σε κάθε περίπτωση άμεση την ανάγκη πολιτικής παρέμβασης για την επίλυση του θεσμικού προβλήματος των ΚΠ, με την ενιαιοποίησή τους σε έναν φορέα δημόσιου χαρακτήρα, που θα ελέγχεται και θα λογοδοτεί, που θα διευκολύνει μια ουσιαστική συμμετοχή των μελών των τοπικών κοινωνιών στις παρεμβάσεις πρόληψης και μια υγιή συμμετοχή των αιρετών εκπροσώπων τους στη λειτουργία του, για την πληρέστερη δυνατή κάλυψη των ιδιαίτερων αναγκών της εκάστοτε τοπικής κοινωνίας.

Πρόκειται για τη μόνη, θεωρούμε, πρακτική και βιώσιμη λύση, που μπορεί να βελτιώσει τις υπηρεσίες των ΚΠ προς τους πολίτες, να καταστήσει τις δομές επίκεντρα δικτυώσεων και συνεργασιών στην κοινότητα, μάλιστα όχι μόνο χωρίς επιπλέον κόστος για τους φορολογούμενους, αλλά και με πολλαπλές εξοικονομήσεις πόρων σε σχέση με τη σημερινή κατάσταση.

Τη θέση μας αυτή, όπως ψηφίστηκε με συντριπτική πλειοψηφία στην τελευταία Γενική Συνέλευση των Μελών μας (90,2%), ευελπιστούμε να μας δοθεί η δυνατότητα, να αναπτύξουμε στην ομάδα εργασίας του υπουργείου Υγείας, που χρειάζεται άμεσα να συγκροτηθεί, να ξεκινήσει τις εργασίες της και, έτσι, να παραδώσει το πόρισμά της εντός λογικών χρονικών περιθωρίων. Ωστε η νέα σχολική χρονιά να βρει τα ΚΠ σε νέα τροχιά γενναιόδωρης, απρόσκοπτης και συγκροτημένης προσφοράς στον άνθρωπο και στην κοινότητα.

Η συνέντευξη τύπου καλύφθηκε δημοσιογραφικά, ενώ εκτός των εργαζομένων στα ΚΠ παρευρέθηκαν ο συνεργάτης του Υπουργού Εσωτερικών, κος. Ευάγγελος Αυγουλάς, η εκπρόσωπος της Διεύθυνσης Κοινωνικής Αλληλεγγύης και Υγείας του Δήμου Αθηναίων, κα. Αντωνία Μπαλτά, ο πρόεδρος του Συλλόγου Εργαζομένων ΚΕΘΕΑ, κος. Βασίλης Γρετσίστας, και ο εκπρόσωπος των εργαζομένων του 18 ΑΝΩ, κος. Δημήτρης Υφαντής.